

МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОМИТЕТ СЛАВИСТОВ

Комиссия по славянской фразеологии

**СЛАВЯНСКАЯ
ФРАЗЕОЛОГИЯ И ПАРЕМИОЛОГИЯ
В XXI ВЕКЕ**

Сборник научных статей

Под редакцией
Е. Е. Иванова, В. М. Мокиенко

Минск
Издатель Змицер Колас
2010

УДК 811.16/374 "20" (082)

ББК 81.2-3

С47

Печатается по решению Комиссии по славянской фразеологии
при Международном комитете славистов

Редакционный совет: д-р филол. н., проф. *Н. Ф. Алефиренко* (Россия), д-р филол. н., проф. *Д. Балакова* (Словакия), д-р филол. н., проф. *Х. Вальтер* (Германия), канд. филол. н., доц. *Л. И. Даниленко* (Украина), д-р филол. н., проф. *Л. И. Дядечко* (Украина), д-р филол. н., проф. *А. В. Жуков* (Россия), канд. филол. н., доц. *Е. Е. Иванов* (Беларусь) – ответственный редактор, д-р филол. н., проф. *В. И. Rogovcov* (Беларусь), д-р филол. н., проф. *В. И. Коваль* (Беларусь), д-р филол. н., проф. *Э. Кржишиник* (Словения), д-р филол. н., проф. *В. М. Мокиенко* (Германия – Россия) – ответственный редактор, д-р филол. н., проф. *Д. Мршевич-Радович* (Сербия), д-р филол. н., проф. *Л. И. Степанова* (Чехия), д-р филол. н., проф. *Ж. Финк-Арсовски* (Хорватия), канд. филол. н., доц. *Я. Шинделаржова* (Чехия).

Рецензенты:

Директор Института языка и литературы имени Якуба Коласа и Янки Купалы
Национальной Академии наук Беларуси,
д-р филол. н., проф. *А. А. Лукашанец*;

Декан факультета русской филологии
Белорусского государственного педагогического университета имени Максима Танка,
д-р филол. н., проф. *В. Д. Старичёнок*.

Славянская фразеология и паремиология в XXI веке: сборник научных статей / под ред. Е. Е. Иванова, В. М. Мокиенко. – Минск: Змицер Колас, 2010. – 308 с.

ISBN 978-985-6783-94-7

Сборник научных статей подготовлен по материалам Международной научной конференции "Славянская фразеология и паремиология в XXI веке" (28–31 августа 2009 г.), организованной Комиссией по славянской фразеологии при Международном комитете славистов в Могилёвском государственном университете им. А.А. Кулешова, и посвящён актуальным проблемам изучения фразеологизмов, паремий, афоризмов, крылатых слов славянских языков в описательном и историческом аспектах, а также в сопоставлении с германскими и романскими языками.

Для специалистов в области общей и славянской фразеологии, паремиологии, афористики.

УДК 811.16/374 "20" (082)

ББК 81.2-3

ISBN 978-985-6783-94-7

© Комиссия по славянской фразеологии при
Международном комитете славистов, 2010.

© Оформление. Издатель Змицер Колас, 2010.

© A. Hrnjak

CRNA MAČKA I CRNI KONJ U HRVATSKOJ I RUSKOJ FRAZEOLOGIJI

1. Uvod. Za funkcioniranje frazema s bojom kao komponentom bitna je činjenica da čitav niz konotativnih značenja, simboličkih i metaforičkih ekstenzija termina za boje najbolje dolazi do izražaja upravo u frazeologiji. Semantika određenog koncepta boje proizlazi iz činjenice da se denotativni prostor boje povezuje s prirodnim ambijentom u kojem se ta boja najčešće susreće, pa se tako crna boja, važna za frazeme koji su predmet ove analize, povezuje prije svega s noći i mrakom, fenomenima koji su čovjeku neugodni. Upravo zato crna će boja kao komponenta frazema nositi u pravilu negativni predznak i razvit će niz negativnih metaforičkih ekstenzija tj. povezivat će se sa smrću, nesrećom, patnjom, tugom, nemoralnim i nezakonitim. Za ljudsku svijest crna se boja doima neprozirnom, gustom, teškom i zato se povezuje s tugom, nesrećom i pesimističkim pogledom na svijet [1].

Za frazeme koji su predmet ovoga rada bitna je i činjenica da je čovjekov život oduvijek neodvojivo povezan sa životinjskim svijetom. Ljudi su od davnina štivali životinje kao božanstva, lovili ih kao hranu, pripitomljavali ih i obožavali kao ljubimce. Znanstveno gledano, čovjek je i sam životinja koja je zbog izražene sposobnosti apstraktnog mišljenja uspjela stvoriti visoko razvijenu kulturu. Nazivi za životinje u jeziku imaju izuzetno bogat konotativni potencijal, često se koriste da bi se njima opisao čovjek, njegov izgled, karakter i ponašanje, a zoonimska frazeologija čini značajan dio frazeoloških korpusa svih jezika.

2. Crna mačka u hrvatskoj i ruskoj frazeologiji. Mačka je danas domaća životinja rasprostranjena po cijelome svijetu, a smatra se da je udomaćena u Egiptu gdje se po prvi put spominje prije gotovo 5000 godina. Stoljećima su ljudi štivali i voljeli mačke, ali su istovremeno prema njima osjećali i mistički strah. T. Ladan (2006: 404–408) ističe kako je „europsko srednjovjekovlje u mačkama vidjelo demonske stvorove, zloduhe, vještice i čarobnice. Od srednjovjekovne predaje po kojoj je crna mačka bila najdraža Sotoni najvjerojatnije i potječe uvriježeno praznovjerje kako je baš crna mačka opaka i kobna.“ U većini se europskih kultura crne životinje (mačka, zmija, žaba, pijetao) smatraju zlokobnima zbog vjerovanja da njihov oblik mogu poprimiti vještice i čarobnjaci, a ukoliko takva životinja čovjeku presječe put radi se o predznaku nesreće koja će ga snaći [Мелерович 2001, с. 337]. Već spominjana negativna simbolika crne boje u tom vjerovanju igra veliku ulogu, a odraz ovakvog praznovjerja pronalazimo u ruskom frazemu *чёрная кошка дорогу перебежала кому* sa značenjem ‘počeo se događati niz nevolja, nesreća kome’.

Вратарю «Салавата Юлаева» и сборной России Александру Ерёмченко чёрная кошка дорогу перебежала. То одно у него несчастье, то второе, то третье. (Y) [2]

Na sličan način dolazimo i do značenja frazema <чёрная> *кошка пробежала между кем* 'dogodila se svađa između koga, pokvarili su se čiji međusobni odnosi'. Semantički talog ovog frazema sugerira da između dvoje ljudi protrčava crna mačka, udaljavajući ih na taj način naglo jedno od drugoga. Međutim, kao i u prethodnom frazemu, i ovdje je važna činjenica da se crna mačka smatra zlokobnom životinjom, simbolom nesreće. Doduše, pridjevska komponenta je u sastavu ovog frazema izostavljiva, ali podrazumijeva se da je riječ upravo o crnoj mački što svjedoči o prepoznatljivosti motiva praznovjerja u dubinskoj strukturi frazema.

Мне и в голову не приходило, что между ними уже пробежала чёрная кошка и что вскоре наши отношения с Лужковым тоже будут прерваны. (А. Тарасов, Миллионер) [НКРЯ]

U Hrvata postoji isto praznovjerje povezano s crnom mačkom, ali ono zasad nije pronašlo svoje mjesto u frazeologiji hrvatskog jezika, tj. postojeći frazeološki rječnici hrvatskog jezika ne bilježe frazem utemeljen na takvoj slici. Ipak, zanimljiva je činjenica da se u posljednje vrijeme u hrvatskom jeziku vrlo učestalo koristi ustaljena sveza riječi *crna mačka*. Riječ je o sintagmi koju zasad pronalazimo isključivo u sportsko-publicističkom diskursu da bi se njome opisao sportski protivnik koji određenom sportašu ili sportskoj momčadi predstavlja tešku i nesavladivu prepreku, tj. nepobjediv je za koga. Budući da je cilj svakog sportskog nadmetanja pobjeda, čini se očitim da je sliku na kojoj je utemeljena ova ustaljena sveza riječi također moguće povezati s praznovjerjem o crnoj mački kao nagovještaju nesreće.

Friedrich postaje Blankina crna mačka. Naša je svjetska prvakinja Blanka Vlašić bila odlična, ali se morala zadovoljiti drugim mjestom s preskočena 203 centimetra. (G) [3]

Talijani su Španjolcima «crna mačka»: Furiya na velikim natjecanjima nije svladala Azzure punih 88 godina. (Jutarnji list, 2008)

Čilić nadjačao crnu mačku. Drugopostavljeni hrvatski igrač prošao je startnu prepreku rutinskom predstavom protiv Francuza Arnauda Clementa, koji ga je svladao u nekoliko ranijih međusobnih susreta. (G)

Cibalia pregazila «crnu mačku». ...Vinkovčani, inače, na domaću pobjedu nad Zadranima čekaju nevjerojatnih 15 godina, od 9. svibnja 1993. godine. (Jutarnji list, 2007)

Zagrebački su «bijeli» ove sezone prava crna mačka favoritima, Hajduku i Dinamu. Pobijedili su u sva četiri prvenstvena susreta s dva najutjecajnija hrvatska kluba. (Vjesnik, 2005) [HJR]

Iako ovu ustaljenu svezu riječi zasad možemo smatrati tek dijelom sportskog žargona i ne postoje potvrđeni primjeri njene upotrebe izvan sportskog konteksta, sasvim je izgledna mogućnost da se ona vremenom počne upotrebljavati i u drugim kontekstima i postane dio hrvatskog frazeološkog fonda.

3. Crni

važnosti za č njega se vezu crne boje nij utemeljenih n u kojem je si status frazema o čijim se sp opasnost svoji porijeklo pov u kojima se sp mogao značaj Ponekad su vl utrke kako (http://www.pl politički termi pretendenta na svojevrsnim pr

U hrvats ustaljena svez frazeološkog k hrvatskog jezika koji se upotreb ne zna mnogo češći pridjev u hrvatskom se pa bi kao takav "transparentniji pridjevskoj kon

U hrvatsl Njime se označ smatrati prikriv trenutna forma razloga ne znaju

Turska, tr Japanu 2002. g

To je naj (Vjesnik, 2005)

Po njegov vorit iz sjene ma

Nervoza j dana, nakon što proglašen crnim

Dvoranska prvenstvu biti "t

3. Crni konj u hrvatskoj i ruskoj frazeologiji. Konj je životinja od velike važnosti za čovjeka i razvoj čovječanstva, a u kulturama brojnih civilizacija uz njega se vezuju najrazličitija simbolička značenja. Ipak, simbolika ove životinje i crne boje nije bila presudna za nastajanje frazema hrvatskog i ruskog jezika utemeljenih na slici crnog konja. Naime, ovdje se radi o utjecaju engleskog jezika u kojem je sintagma *dark horse* učestala u upotrebi i odavno je potvrdila svoj status frazema. U engleskom se jeziku koristi se da bi se njome opisala osoba o čijim se sposobnosti i mogućnostima malo zna pa predstavlja potencijalnu opasnost svojim konkurentima u kakvom nadmetanju. Riječ je o frazemu čije se porijeklo povezuje sa sportskom terminologijom, točnije s konjskim utrkama u kojima se spomenuta sintagma odnosi na konja o kojem se malo zna, ali koji bi mogao značajnije utjecati na omjer snaga u utrci i ugroziti pobjedu favoritima. Ponekad su vlasnici i treneri upravo s ciljem taktiziranja sakrivali konja do same utrke kako bi njegove sposobnosti ostale nepoznate konkurenciji (<http://www.phrases.org.uk>). Koristi se u različitim kontekstima, ali najčešće kao politički termin koji se odnosi na političkim krugovima i javnosti slabo poznatog pretendenta na kakvu političku poziciju koji se upravo zbog toga može smatrati svojevrsnim prikrivenim favoritom.

U hrvatskom se jeziku u novije vrijeme u upotrebi sve učestalije pojavljuje ustaljena sveza riječi *crni (tamni) konj* koju možemo smatrati rezultatom frazeološkog kalkiranja s engleskog jezika. Iako je postojeći frazeološki rječnici hrvatskog jezika zasad ne bilježe, sasvim je opravdano reći da se radi o frazemu koji se upotrebljava u značenju 'onaj o čijim se karakteristikama i sposobnostima ne zna mnogo'. Od dviju mogućih pridjevskih komponenti u upotrebi je nešto češći pridjev *crni*, iako bi se moglo očekivati suprotno. Naime, pridjev *tamni* u hrvatskom se jeziku može koristiti i u značenju 'nepoznat, zagonetan, nejasan' pa bi kao takav u svojstvu frazeološke komponente semantički talog frazema činio "transparentnijim" u odnosu na njegovo značenje, a i značenjski više odgovara pridjevskoj komponenti u sastavu ishodišnog engleskog frazema.

U hrvatskom jeziku ovaj se frazem najčešće koristi u sportskom kontekstu. Njime se označava sportaš ili sportska momčad koja se u nekom natjecanju može smatrati prikrivenim favoritom upravo zbog činjenice da su njihove kvalitete, trenutna forma i natjecateljske sposobnosti nepoznanica za protivnike koji iz tog razloga ne znaju što očekivati i kakvu taktiku za nadmetanje pripremiti.

Turska, tradicionalno «crni konj», bila je treća na Svjetskom kupu u Koreji i Japanu 2002. godine, a došla je do četvrtfinala na Euru 2000. (G)

To je najveća snaga Mladosti. Očito se lakše nosi s ulogom crnog konja. (Vjesnik, 2005)

Po njegovu mišljenju uz Argentinu i Brazil, takozvani «crni konj» SP-a i favorit iz sjene mogla bi biti reprezentacija Nizozemske. (G)

Nervoza favoriziranog Sanija bila je jasno vidljiva jer je Filip posljednjih dana, nakon što je izbacio s turnira nekolicinu favorita i dva nositelja skupine, proglašen crnim konjem. (G)

Dvoranska serija Branka Ivankovića je impresivna, tvrdi da će na Svjetskom prvenstvu biti «tamni konj», favorit iz sjene. (G)

...rekla da će Bilićeva momčad teško gubiti utakmice, a u kompletном izdanju bit će čak i "tamni konj" Europskog prvenstva 2008. (Jutarnji list 2007)

U usporedbi s ishodišnim engleskim frazom koji se može smatrati političkim terminom u hrvatskom jeziku frazem *crni (tamni) konj* mnogo rjeđe nalazimo u političkom kontekstu.

Ako se šaćicu političkih pijuna, na čelu sa samozvanom kraljicom Đurđom Adlešić i crnim konjem Ivanom Čehokom, može zvati liberalima, onda sam ja Balthasar... (G)

A sami izbori malo što će promijeniti. ... Ali tu je i svojevrsni «tamni konj» u liku Behgjeta Pacollija. Ovaj kosovski tajkun ... cijelo je Kosovo oblijepio svojim plakatima i slikama Kremlja i drugih objekata na kojima je radio, brojkama Kosovara kojima je u tim projektima dao radna mjesta. (Fokus, 2007)

Frazem pronalazimo i u različitim drugim kontekstima kada govorimo o nekoj vrsti nadmetanja, npr. filmskim festivalima, glazbenim natjecanjima i sl. Ovdje je vidljivo da frazem nije ograničen u smislu da se mora odnositi samo na čovjeka ili skupinu ljudi.

Videorad Elisabette Benassi, tamni konj festivala, fantomsku dimenziju heroja (tajanstvena osoba koja u noći kruži motorom oko razrušene palače u Palermu) promeće u prostor alternativne slobode... (G)

Priznajem da se ove godine bilo stvarno teško odlučiti između blistavih filmskih rola i stvarno maestralnih režija majstora od zanata, npr. Gus Van Santovog „Milka“... mogućeg „crnog konja“ utrke za najbolji film. (G)

Ono što je dobro je to da je pjesma originalna i Europa nema ništa slično, tako da bismo mogli biti crni konj i sve iznenaditi na Euroviziji. (G)

I u ruskome se jeziku posljednjih godina često koristi kalk engleskog frazema *dark horse*. Iako ga bilježe tek noviji ruski frazeološki rječnici [Алефиренко 2008; Большой фразеологический словарь 2006] u obliku *тёмная лошадка* sa značenjem 'onaj o čijim kvalitetama, sposobnostima i namjerama ništa ne znamo', frazeološki potencijal ove slike povezane s konjskim utrkama u ruskom je jeziku i otprije poznat. Tako, na primjer, već 30-tih i 40-tih godina prošlog stoljeća *Rječnik ruskog jezika* u redakciji Ušakova pod rječničkom natuknicom *тёмный* bilježi sintagmu *ставить на тёмную лошадку* uz napomenu da se koristi u prenesenom značenju 'računati na nešto za što se na prvi pogled ne čini izglednim da će opravdati očekivanja'.

Frazem *тёмная лошадка* u upotrebi se kao i u hrvatskom jeziku pojavljuje i s varijantnom pridjevskom sastavnicom *чёрная*, iako je, za razliku od hrvatskog jezika, kao komponenta mnogo češći pridjevski oblik *тёмная*. Jedno od značenja pridjeva *тёмный* u ruskom jeziku je 'sumnjiv, nepouzdan, koji ne ulijeva povjerenje' pa frazem ponekad pronalazimo s posebno izraženom negativnom konotacijom. Naime, činjenica da o nekome gotovo ništa ne znamo sugerira nam da budemo opravdano sumnjičavi i posebno oprezni s obzirom na to da ne znamo što možemo očekivati.

Ты для нас загадка, тёмная лошадка. Понял? Все друг друга знают... А ты новичок. (А. Свиридов, Солдат всегда солдат)

Za razl
frazem *тёмн*
u kontekstu p
konkurenciju
njegove politi
ishodišnom er
legitimnim dij
Президе
ность с некоп
СПС ме
доверия поли
Путин
что на полит
... в крем
менять минис
лошадку». (Y)
Крымск
По неко
четырёх канд
разумевая под
«чёрную лоша
нее. (Y)
Ирак, rus
konj, perijetko
na prikrivenog
На чемп
поистине фан
ши не уступил
сборная Росси
та – сборную
Наврати
за титул на "У
Всё это
лошадкой», се
роскопом, разб
Frazem s
vrsti nadmetanj
tržištu nekog p
odnositi na čovj
Против д
сии может пол
Мало изв
мое выгодное п
огромного числ

Za razliku od hrvatskog frazema *crni (tamni) konj*, u ruskom se jeziku frazem *тёмная (чёрная) лошадка* daleko u najvećem broju slučajeva koristi u kontekstu politike da bi se njime opisao politički djelatnik koji za svoju konkurenciju i većinu javnosti predstavlja nepoznanicu pa je teško procijeniti njegove političke mogućnosti i namjere. Stoga je ruski frazem u upotrebi bliži ishodišnom engleskom frazemu *dark horse* koji se u engleskom jeziku smatra legitimnim dijelom političke terminologije.

Президент Путин, будучи тёмной лошадью, начинает свою деятельность с некоторой ревизии государства. (Y)

СПС меняет Антона Бакова на «тёмную лошадку»? Не оправдавший доверия политтехнолог заменён на малоизвестного Андрея Никонова... (Y)

Путин готовит «тёмную лошадку»? Игорь Шувалов не исключает, что на политическом поле России появится новый игрок. (Y)

...в кремлёвской администрации, вполне возможно, что Путин, решив менять министра, возьмёт да и достанет из кармана очередную «чёрную лошадку». (Y)

Крымским премьером станет «чёрная лошадка» с рубильником. (Y)

По некоторым данным, ставки там принимаются лишь на трёх-четырёх кандидатов – Ющенко, Януковича, Кучму и «претендента X», подразумеваемая под последним как возможного кандидата от оппозиции, так и «чёрную лошадку», появление которой к выборам становится всё возможнее. (Y)

Ipak, ruski frazem *тёмная (чёрная) лошадка*, kao i hrvatski *crni (tamni) konj*, nerijetko pronalazimo i u sportskom kontekstu u kojem se odnosi na prikrivenog favorita u sportskom natjecanju.

На чемпионате мира по хоккею сборная нашей страны показывает поистине фантастические результаты, начав с победы над Германией, наши не уступили даже хозяевам – команде Швейцарии, и уже вчера, 4 мая сборная России переиграла так называемую «тёмную лошадку» чемпионата – сборную Латвии. (Y)

Навратилова выделила Вознячки как тёмную лошадку в борьбе за титул на "Уимблдоне". (Y)

Всё это говорит лишь о том, что до начала Евро мы были «тёмной лошадкой», сейчас же заставили всю Европу рассматривать нас под микроскопом, разбирать по костям. (Y)

Frazem se koristi i u različitim drugim kontekstima kada se govori o nekoj vrsti nadmetanja, npr. glazbenim natjecanjima ili nadmetanju konkurenata na tržištu nekog proizvoda ili usluga. U takvim slučajevima ne mora se nužno odnositi na čovjeka ili skupinu osoba.

Против Димы Билана выпустили «тёмную лошадку». В финале России может помешать Украина. (Y)

Мало известная в нашем городе фирма которую отыскал, сделала самое выгодное предложение. Это была своего рода тёмная лошадка среди огромного числа предложений по пластиковым окнам. (Y)

Мануфактура из Ботропа спешила на Женевском автосалоне 2008 представить чёрную лошадку, свою последнюю новинку в виде экстремального суперседана Bullit Black Arrow. (Y)

U ruskome jeziku pronalazimo još jednu ustaljenu svezu riječi utemeljenu na gotovo identičnom semantičkim talogom. Radi se o već spomenutoj svezi *ставит/поставит на тёмную (чёрную) лошадку* koja se u istom značenju pojavljuje i u obliku *делат/сделат ставку на тёмную (чёрную) лошадку*. Njenu motivaciju možemo povezati s kladenjem na konjskim utrkama u kojem je moguć veliki dobitak za one koji svoj ulog stave na konja o čijim se sposobnostima malo zna, a pokaže se da je riječ o prikrivenom favoritu koji neočekivano postaje pobjednik. Ova se ustaljena sveza riječi bez sumnje može smatrati frazemom, a koristi se u različitim ranije spominjanim kontekstima da bi se njome opisalo povjerenje u nekoga o kome se malo zna i zato se većini promatrača ne čini izglednim da može opravdati visoka očekivanja.

Теперь Х. Клинтон вновь делает ставку на "тёмную лошадку", как называют Обаму, имея в виду некоторую неопределённость в его политических взглядах. (Y)

Маккейн поставил на тёмную лошадку. Кандидат в президенты от Республиканской партии Джон Маккейн сделал кандидатом на пост вице-президента США губернатора Аляски Сару Палин, немало удивив товарищей по партии. (Y)

«Евровидение»: ставим на тёмную лошадку? Россию на конкурсе песни «Евровидение-2007» будет представлять малоизвестная широкой публике группа «Серебро»... (Y)

Electrolux поставил на тёмную лошадку. Несмотря на то, что в конкурсе участвовали такие именитые агентства, как BBDO, TBWA и Ark Thompson, шведы доверили вывод на российский рынок нового товара малоизвестному агентству «Разумные». (Y)

Semantički talog ovog frazema i njegov nastanak možda je moguće povezati i sa dvama frazemima ruskog jezika utemeljenima na običaju kladenja na utrkama konja: *ставит/поставит не на ту лошадку* sa značenjem 'izgubiti, doživjeti neuspjeh unatoč velikim nadanjima i očekivanjima' i *ставит/поставит на верную лошадку* sa značenjem 'pobijediti, doživjeti uspjeh dobro predvidjevši razvoj situacije'.

4. Zaključak. Crna mačka dio je praznovjerja koje je pronašlo svoje mjesto u frazeologiji ruskog i hrvatskog jezika. U ruskom se jeziku njime motivirani već dobro poznati i dugo upotrebljavani frazemi *чёрная кошка дорогу перебежала кому* i *<чёрная> кошка пробежала между кем*, dok se u hrvatskom jeziku tek u posljednje vrijeme učestalije počinje upotrebljavati frazem *crna mačka* i to zasad isključivo u kontekstu sporta.

Crni konj, iako bogat simbolikom, svoju produktivnost u hrvatskoj i ruskoj frazeologiji duguje prije svega engleskom jeziku i frazemu *dark horse* koji je u frazeologiju ušao preko terminologije konjičkog sporta. U ruskom jeziku na takvoj su slici utemeljeni frazemi *тёмная (чёрная) лошадка*, *те ставит/поставит на тёмную (чёрную) лошадку* ili *делат/сделат ставку*

на тёмную
frazem crn
prikrivenog
u upotrebi p
jeziku veza
jaka da se fi
u kontekstu
nije ogranič
nisu ograni
u kontekstu
festivali, gla
производа ili

1. Više
2. Oz
(http://www.ya
3. Oz
(http://www.go

HJR – F
НКРЯ –

Hrnjak,
magistarski rad
Алефир
странство рус
472 с.

Брих,
ник / А.К. Бир
во СПбГУ; Фо
Большо
Культурологи
783 с.

Мелеро
кование фразе
стереотип. – М

на тёмную (чёрную) лошадку, a prvom od njih u hrvatskom jeziku odgovara frazem *crni (tamni) konj*. U engleskom se jeziku frazem motiviran slikom prikrivenog favorita konjske utrke veže prije svega uz politiku, a takvu tendenciju u upotrebi pokazuju i ruski frazemi motivirani na isti ili sličan način. U hrvatskom jeziku veza sa sportskim porijeklom ishodišnog frazema očito je još uvijek toliko jaka da se frazem *crni (tamni) konj* u najvećem broju primjera pojavljuje upravo u kontekstu kakvog sportskog natjecanja. Međutim, analizirani hrvatski frazem nije ograničen isključivo na sportski kontekst kao što ni analizirani ruski frazemi nisu ograničeni na politički kontekst. Frazeme obaju jezika pronalazimo u kontekstu politike, sporta, te različitih drugih vrsta nadmetanja (npr. filmski festivali, glazbena natjecanja, nadmetanje konkurenata na tržištu određenih proizvoda ili usluga i sl.).

1. Više o simbolici boja u frazeologiji v. [Hrnjak 2005]).

2. Oznaka za primjer pronađen putem mrežnog pretraživača Yandex (<http://www.yandex.ru>).

3. Oznaka za primjer pronađen putem mrežnog pretraživača Google (<http://www.google.com>).

Kratice

HJR – Hrvatska jezična riznica (<http://riznica.ihjj.hr>)

НКРЯ – Национальный корпус русского языка (<http://www.ruscorpora.ru>)

Literatura

Hrnjak, A. Frazemi s bojom kao komponentom (na primjeru hrvatskih i ruskih frazema): magistarski rad / A. Hrnjak. – Zagreb, 2005. – (Rukopis).

Алефиренко, Н.Ф. Фразеологический словарь: культурно-познавательное пространство русской идиоматики / Н.Ф. Алефиренко, Л.Г. Золотых. – М.: ЭЛПИС, 2008. – 472 с.

Бирих, А.К. Словарь русской фразеологии: историко-этимологический справочник / А.К. Бирих, В.М. Мокиенко, Л.И. Степанова; под ред. В.М. Мокиенко. – СПб.: Изд-во СПбГУ; Фолио-Пресс, 1998. – 700 с.

Большой фразеологический словарь русского языка. Значение. Употребление. Культурологический комментарий / отв. ред. В.Н. Телия. – М.: АСТ; Пресс книга, 2006. – 783 с.

Мелерович, А.М. Фразеологизмы в русской речи: словарь: около 1000 единиц: толкование фразеологизмов, их происхождение / А.М. Мелерович, В.М. Мокиенко. – 2-е изд., стереотип. – М.: Русская словесность, 2001. – 855 с.